

ni kot nezadosten ukrep, temveč so bili inkorporirani v družbeno zavest kot nujna odločitev za ohranitev komunistične poti.

Rehabilitirani intelektualci so bili hitro rekrutirani v vse družbene sfere ter celo pretežno brez komplikacij pridobili vpliv pri reorganizaciji in odločanju o nadaljnji usodi sovjetske države. Rehabilitacijo so najprej občutili v industriji, znanosti in zlasti v izobraževanju, kjer so bile spremembe implementirane brez doprinosa Molotova, ki je bil do tedaj odgovoren za to področje. In nemara je to tudi trenutek, ko je z namenom normaliziranja razmer Stalin sprevrnil osnovni antagonizem ter navedo notranjih konfliktov v Politbiroju dokončno formaliziral. Kot bi rekel Mao, je neantagonistično protislovje znotraj ljudstva, ki ga razreši argumentacija, spremenil v antagonistično protislovje, ki loči ljudstvo od sovražnikov.

Komajda uveljavljeno, vendar, kot smo videli, skrajno nekonsistentno izvedeno strokovno izobraževanje ni bilo kompatibilno z zahtevami industrijskega ceha, ki je okrepil svoj vpliv znotraj centralnega komiteja. Tako je prišlo tudi do streznitve glav, zlasti proletarsko-revolucionarnih. Omenjena reorganizacija izobraževalnega sistema je bila namreč v jedru vrnitev k etabliranim formalnim vzorcem iz buržoaznih časov: k večjemu poudarku na teoretskih osnovah, sistematizaciji postopkov (birokratizacija), zastopanosti učiteljev in profesorjev, učnem načrtu, uvedbi diplomiranja, drastičnem zmanjšanju praktičnega dela, disciplini, akademskih kriterijih in ponovni vpeljavi statusa ter z njim povezanih finančnih spodbud. Skupaj s tem je bilo zaradi dotedanjih radikalnih rezov v izobraževalno tradicijo treba znova definirati družbeno vlogo izobraževanja. S tem namenom so pedagoške revije pričele izdajati tematske številke z nasveti »Kako nuditi dobra predavanja«, kar je v končni instanci vodilo v moto »učenje od starejših«. Kulturno revolucionarne ideje so docela izginile iz vidnega polja javnosti. Nanje pa nikakor niso pozabili v centralnem komiteju, kjer so že formalizirano teoretsko obsojili vsako »levo« ali »desno« pedagoško deviacijo, tako mehanistično kot idealistično. Ta trenja so postala javna s Stalinovo objavo pisma, naslovljenega na urednike partijskega zgodovinskega časopisa »Proletarska revolucija«, kjer je komunistične intelektualce posredno obtožil neznanstvenosti in teoretiziranja (ožigosani so bili za manjševike, trockiste in buhariniste). Posledici sta bili organiziranje »javnih« debat ter nujna vpeljava samokritike, pri čemer so bile prve bolj kot ne sholastične narave, druga pa direktiva. V širšem kontekstu je bila izobraževalna sfera idealen poligon tovrstnega obračunavanja intelektualcev s samimi seboj. Ker ni bilo jasno, v kaj naj bi bila usmerjena samokritika, je prišlo tudi